

МЕТОДИКА ОПАНУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ТВАНГ

METHODOLOGY OF MAINTENANCE OF VOCAL TECHNIQUE TWANG

Стаття присвячена висвітленню особливостей вокальної техніки тванг. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах розвитку вокальної майстерності естрадних співаків. Техніка тванг широко представлена в закордонній естрадній музиці, проте рідко викладається у вітчизняних вищих закладах мистецької освіти, що зумовлює необхідність її ґрунтовного аналізу й запровадження в навчальні програми. Зазначається, що тванг є технікою, яка нерідко сполучається з іншими вокальними техніками – штробас, йодль, фальцет, белтинг. Наголошено на існуванні двох форм твангу – назального (носовому) та орального (гортанному). Обидва різновиди твангу можуть використовуватися в естрадній музиці, причому більш доцільним є поступовий перехід від назального до орального. Акцентовано, що зміна типів твангу дає змогу сприяти своєрідній динамізації пісні, посиленню естетично-художнього враження. Підкреслено, що під час опанування техніки тванг спочатку необхідно навчитися співати назальний тванг, а вже згодом – оральний. Для назального твангу притаманний більш пронизливий і плоский звук, тоді як об'єм наявний в оральному. Зазначено, що видобування твангу відбувається за рахунок підняття гортані, високого положення язика (для співу орального твангу), стиснення м'яза над зв'язками. Обов'язковими мають бути вправи, пов'язані з проспівуванням складів «ня», «хі». Може використовуватися як тренування розмова із залученням твангу, «зловісний сміх», а також «дражіння», які дають змогу отримати потрібну голосову фарбу. Наголошується на значних перспективах, що відкриваються завдяки техніці тванг, яка допомагає співати голосно, створювати пронизливе звучання без перенапруження голосового апарату, що сприяє кращій реалізації всіх вокальних ресурсів голосу, полег-

шенню виконавства і створенню неповторного саунду.

Ключові слова: методика, техніка, тванг, вокал, назальний тванг, оральний тванг.

The article is devoted to the coverage of features of the vocal technique twang. The main focus is on the theoretical and methodological principles of the development of vocal skills of pop singers. Twang technique is widespread in international pop music, but rarely taught in national higher education institutions of art, which necessitates its thorough analysis and introduction into curricula. It is noted that twang is a technique that is often combined with other vocal techniques – vocal fry, yodel, falsetto, belting. There are two forms of twang – nasal and oral. Both types of twang can be used in variety music, with a more gradual transition from nasal to oral. It is emphasized that changing the types of twang allows you to contribute to the original dynamic of the song, enhancing the aesthetic and artistic impression. It is emphasized that when mastering the technique of twang, one must first learn to sing a nasal twang, and then later – oral. Nasal twang is characterized by a more piercing and flat sound, while the volume is oral. It has been stated that the extraction of the twang is due to the lifting of the larynx, the high position of the tongue (for oral twang), the contraction of the muscles over the ligaments. Exercises associated with the singing of syllables “nay”, “hi” must be mandatory. It can be used as a training conversation with the involvement of twang, “ominous laughter”, as well as “teasing”, which will allow you to get the required voice paint. It emphasizes the great potential of the twang technique, which allows you to sing loudly, create a shrill sound without overstressing the voice apparatus, contributing to a better realization of all vocal resources of the voice, facilitating the performance and creating a unique sound.

Key words: methodic, technique, twang, vocal, nasal twang, oral twang.

УДК 784.9

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/23-2.7>

Попова А.Б.,

народна артистка України,
професор, завідувач кафедри
музичного мистецтва

ПВНЗ «Київський університет культури»

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Естрадний вокал є сферою, яка потребує постійного оновлення й удосконалення, на відміну від академічного виконавства, що має певні сталі традиції, які рідко підлягають докорінним змінам. Сучасна естрадна музика залежить від запитів аудиторії, причому публіка в цьому напрямі вокального виконавства нерідко вимагає нових вражень. Створення цікавих і неповторних образів залежить в естрадній музиці передусім саме від вокальної універсальності, можливостей оволодіння різними вокальними техніками, які дають змогу втілити різний художньо-естетичний зміст. Однією з технік, що має значний потенціал для розвитку естрадного вокального виконавства, є тванг. Вона поширена в західноєвропейській та американській виконавській практиці, проте у вітчизняній лише починає опрацьовуватися. Обґрунтування методичних аспектів цієї вокальної техніки є актуальним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасній педагогічній літературі наявна низка розробок, у яких окреслюються особливості формування навичок вокального естрадного виконавства. Зокрема, цій проблематиці присвячено розробку Н. Фоломєєвої [7], а саме особливостям звукоутворення та вокальних прийомів. Авторка ретельно розглядає різні вокальні манери, дає визначення вокальних технік, проте концентрує увагу на різних способах звуковидобування. Більш практичні аспекти висвітлюються в дисертаційному дослідженні П. Свиридова [5], який аналізує особливості роботи з молоддю в культурно-дозвілевих закладах. Автор демонструє результати практичних досліджень, пов'язаних із вокальним виконавством. Специфіка голосів естрадних співаків висвітлюється в роботах І. Стулова [6], який намагається окреслити базові принципи праці над голосом, що включають роботу з технічним обладнанням, виділення художньо-виразних аспектів.

Вагоме значення для розуміння твангу та його специфічних рис мають педагогічні практичні поради, викладені такими вокалістами-викладачами, як О. Дорнгоф [1], А. Єгорова [2], які орієнтуються на західні практики навчання вокалу. Теоретичне осмислення твангу в сучасній виконавській практиці представлено в науковій публікації А. Попової [4], де зацентровано увагу саме на цьому феномені. Лінгвістичні особливості, пов'язані з фонетикою американської та британської вимови, розглянуто в роботі С. Мякотнікової [3], що надає простір для осмислення можливостей роботи з голосом серед вокалістів, а також дає змогу зробити висновки щодо розвитку тих чи інших мовних практик.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Існує брак розробок, у яких ретельно представлені аспекти опанування техніки тванг у вітчизняному дискурсі. Здебільшого наявні не теоретичні, а практично орієнтовані курси, які пропонуються виконавцями, орієнтованими на американські вокальні школи. Їхні результати потребують опрацювання, узагальнення й синтезування, що сприяло б формуванню цілісної методики навчання техніки тванг.

Мета статті полягає у висвітленні специфіки вокальної техніки тванг, окресленні методики її опанування естрадними виконавцями та наголошенні на тих виразно-естетичних можливостях, що можуть бути реалізовані за рахунок її застосування.

Виклад основного матеріалу. Своєрідністю естрадного виконавства є його мобільність і здатність адаптуватися до запитів публіки. «Розвиток вокальної теорії й педагогіки відбувався адекватно змінам вимог сценічної практики. Змінювалися уявлення про використання реєстрів, резонаторів, техніки дихання» [6, с. 184]. Естрадна музика характеризується наявністю різних стильових напрямів, які багато в чому створюються за рахунок синтезу попередніх форм із новітніми технологічними принципами. Проте створення музичних напрямів є не єдиним напрямом оновлення. Він може бути представленим також залученням нових технік звуковидобування, які дають змогу по-іншому представити один і той самий твір, адже існує чимало різних можливостей виконати одну й ту саму пісню, навіть якщо її аранжування та вокальна лінія залишаться незмінними. Потреба в пошуку власної вокальної манери постає нагальною потребою для кожного співака. «Особливістю естрадного вокалу є те, що кожен естрадний співак повинен віднайти власний неповторний саунд, обрати індивідуальну манеру співу та сформувати незабутній сценічний образ. Власне такий шлях пов'язаний із намаганням виробити нові техніки й прийоми звуковидобування. Причому цей процес є безперервним, адже він відповідає на запити споживача музичного продукту – слухача» [4, с. 224]. Досить часто співаки після завершення навчання у вищих закла-

дах освіти мистецького спрямування змушені продовжувати самоосвіту за рахунок ознайомлення з провідними напрямками, які представлені в американській вокальній практиці. На жаль, не всі вітчизняні викладачі передбачають оновлення навчальних програм з урахуванням змін, які відбуваються у вокальному виконавстві, що спричиняє зростання інтересу до закладів неформальної мистецької освіти. В останніх більше реагують на зміну запитів учнів і прагнуть відразу впроваджувати новітні техніки, не завжди добре орієнтуючись в аспектах, пов'язаних із фізіологією голосового апарату.

Сучасний автор П. Свиридов зазначає, що всю сукупність навичок, які пов'язані з вихованням естрадного вокалу, можна поділити на дві частини. Перша буде відповідати розвитку голосового апарату, тобто пов'язана з технікою. Друга ж спрямована на художні та естетичні компоненти роботи вокаліста. «Прийнято розділяти навички естрадного вокалу на дві групи: технічні (пов'язані з правильним функціонуванням голосового апарату й окремих його частин у процесі співу) і виконавські (пов'язані з виконавською культурою: передача почуттів та емоцій у процесі співу, володіння режимами звукоутворення, характерними для різних стилів естрадної вокальної музики, а також вокальними ефектами). У сучасних умовах процес формування навичок естрадного вокалу часто базується на сукупності методів і прийомів класичної та естрадної вокальних шкіл» [5, с. 13]. Згідно із запропонованою класифікацією, тванг можна зарахувати до першої групи, тобто це є практика, пов'язана з роботою голосового апарату, хоча її доцільно використовувати у зв'язку з певним художньо-естетичним образом.

Варто визначити, що саме можна зарахувати до техніки тванг? Як її можна описати? Вітчизняна дослідниця Н. Фоломєєва визначає тванг так: тванг (від англ. «twang» – гугнявість) – особливий звук, який утворюється при одночасному закритті м'якого піднебіння й «коміра» гортані. Від загальновідомого явища імпердансу Р. Юссона, яке за сутністю своєю схоже на тванг, відрізняється місцем локалізації: імперданс стосується передусім ротової порожнини, а тванг – гортані, тобто значно нижче [7, с. 46]. Техніка тванг передбачає створення звуку, який би був дещо гугнявим, під час видобування якого використовується назальність. Ця виконавська техніка розповсюджена насамперед серед англомовних співаків. Для багатьох із них це є природним способом звуковидобування, який пов'язаний із промовлянням назальних закінчень «ing», що обов'язково потребують специфічного опускання язичка. С. Мякотнікова відмічає назальність в американській вимові як одну з відмінностей від британської. «У АЕ [американська англійська] голосні часто мають носовий відтінок під час вимови (nasal twang), тобто під час

проголошення голосного повітря проходить через ніс і рот водночас» [3, с. 124]. Англійська мова загалом є назально-гортанною, це дуже добре чути на всіх голосних буквах. Тому техніка тванг в англомовних виконавців, як британців, так і американців, є фактично природною.

Виникнення техніки тванг генетично сходять також до вокальної манери кантрі-виконавців. Передусім для них притаманне розтягування слів і гугняве промовляння, воно й стало однією з ознак стилю кантрі у вокальному відношенні. Також «твангом» називали звук, що видобували струни банджо чи гітари, коли її торкалися. Вона надавала дзвінкий металевий призвук, і саме йому уподібнювали свій голос американські кантрі-виконавці. Банджо є інструментом, без якого кантрі неможливе, і сам напрям «кантрі» вважають найбільш «тванговим», адже в ньому наявні також інші дзвінкі струнно-щипкові інструменти, як-от: скрипка-фідл, стил-гітара, що мають дзвінкий і дещо більш різкий звук. Треба зазначити, що, як і раніше, так і зараз, в інших напрямках – у джазі, поп і рок-музиці – тванг не був настільки яскравим, адже вокалісти часто поєднують його з іншими прийомами співу.

Перейдемо власне до опису самої техніки та її технічних і виразних особливостей. Тванг – це техніка, яка дає змогу співати досить голосно, менше втомлюватися, посилювати резонанс голосу, не відчуваючи напруження. «Під час виконання твангу тембр голосу стає таким, у якому додається металевий і дзвінкий призвук. Це відбувається завдяки тому, що наявна вібрація голосових зв'язок, причому вони замикаються в розтягнутому стані. Деякі дослідники пояснюють тванг як певну гугнявість у голосі. Гугнявий звук у техніці тванг можна отримати, коли язичок опускається, пропускаючи потік повітря в носову порожнину, унаслідок цього формується носовий звук» [4, с. 224–225].

Тванг має декілька різновидів – назальний (носовий) та оральний (гортанний). Для назального твангу притаманний більш пронизливий і плаский звук, тоді як об'єм наявний в оральному. Якщо казати про технічний бік, то звуковидобування твангу передбачає однакову роботу м'язів, але відмінним є носовий призвук, що більш наявний у назальному. Спочатку виконавець повинен навчитися співати назальний тванг, а вже потім працювати над опануванням орального, адже це є більш складним завданням. Назальність не повинна асоціюватися лише з гугнявістю, це лише зовнішня ознака, голос має звучати вільно, бути не затисненим і не перевантаженим. «Чистий» (оральний) тванг вийде лише при закритті й м'якого піднебіння, і «коміра» водночас. А оскільки за своєю фізіологічною сутністю всі вони – сфінктери, тобто реальний ризик продовжити природний «алгоритм» подальшим закриттям і голосових, і помилкових зв'язок. Назалізація

ж у процесі освоєння твангу здатна перервати цей ланцюжок, обдуривши природний механізм, і звести до мінімуму можливість стиснення помилкових голосових зв'язок, виключивши подальшу фонотравму (відчуття «подряпини» в горлі)» [2].

Особливістю вокального прийому тванг є те, що його можна використовувати фактично в усіх стилях, окрім цього, що він привносить у тембр вокаліста певні додаткові нюанси, тванг допомагає щільно звучати на верхніх нотах, не «розсипати» фінальні фрази в піснях тощо. Техніка тванг формується шляхом підняття кореня язика. Олена Дорнгоф – викладачка, яка є представником Estill Voice Training у Росії, пропонує такі компоненти досягнення твангу: висока гортань; високе положення язика; стиснення м'язів над зв'язками, згори гортані; дуже мало вдиху [1].

Олена Дорнгоф пропонує низку вправ, які треба використовувати для досягнення твангу. Насамперед під час співу твангу не треба співати голосно, адже це може вплинути на отримання утиску. Серед запропонованих вправ є розмова із залученням твангу, використання зловісного сміху, що застосовується в стрічках і мультиплікаційних фільмах для показу негативних персонажів (при цьому використовується склад «хі»), відтворення дитячого тембру, який пов'язаний із дражнінням (склад «ня», що часом стає подібним до «не» чи «ні»). Для формування цього звучання буде доречним співати гами в межах квінти на склад «хі», начебто посміхаючись. Для досягнення потрібного ефекту можна співати одну й ту саму поспівку, чергуючи склади «ня» та «на», що сприяє широкому відкриванню рота. Це сприяє появі об'єму в голосі та збереженню тванговості.

Чимало співаків, які використовують техніку тванг, сполучають її з іншими. Це може бути фальцет, субтон, йодль, респі, фолк, белтинг. Як правило, співаки намагаються обирати на початку твору назальний тванг, а вже в більш кульмінаційних розділах переходити на оральний тванг. Це дає ефект більш широкого вислову, підвищення емоційного навантаження. Звісно, існують випадки, коли співаки обирають тванг як єдину техніку, що використовується. Це частіше можливе в разі кантрі-музики. Окрім цього, тванг може бути основою індивідуальної манери виконавця, такі подібні риси притаманні манері австралійської співачки Сіа, причому вона звертається до назального твангу. Також додавання елементів твангу є в таких виконавців, як LP, Меган Трейнор, Адель, Емі Уайнхаус, Ріанна, Кеті Перрі, Крістіна Агілера, Алісія Кіз, Шакіра, Джон Ньюмен, Джон Ледженд, Бруно Марс. Деякі українські виконавці, які орієнтуються на традиції американської вокальної школи, також застосовують тванг, проте частіше він синтезується з іншими вокальними техніками. Подібні риси притаманні вокальній манері молодого співака, відомого як

Laud. Варто відзначити, що тванг може застосовуватися не лише в естрадній вокальній практиці, а й в академічному співі. У цьому разі мова йде про використання орального твангу, він можливий для посилення інтенсивності певних звучань, але, як правило, не є базовою технікою.

Висновки. Тванг є сучасною технікою, яка може бути застосована не лише в естрадному співі, а й в академічному (оральний тванг). Тванг, як і будь-яку іншу техніку, доречно засвоювати після того, як уже відпрацьоване дихання, поставлений голос. Для створення твангу потрібно на фізіологічному рівні дотримуватися високого положення гортані, високого положення язика, стиснення м'язів над зв'язками, згори гортані та мало вдихати. Тванг є технікою, опанування якої вітчизняними вокалістами вбачається перспективним напрямом.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні індивідуальних особливостей застосування твангу різними виконавцями, а також висвітленні базових вправ із додаванням нотних прикладів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дорнгоф Е. Что такое тванг. Или зачем мяукают при пении? URL: <https://ovocale.ru/twang/> (дата звернення: 06.04.2020).
2. Егорова А. Тванг или не тванг? Вот в чем вопрос! URL: https://vocalmechanika.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=151&Itemid=282 (дата звернення: 01.04.2020).
3. Мякотникова С.Ю. К проблеме фонетических различий американского и британского произношения. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2017. № 5-1 (71). С. 123–126.
4. Попова А. Б. Техніка тванг у сучасній виконавській практиці. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство* : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–26 берез., 2020 р. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. С. 223–225.
5. Свиридов П.В. Формирование навыков эстрадного вокала (на материале работы с молодежью в культурно-досуговых учреждениях) : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (музыка)» / Московский городской педагогический университет. Москва, 2014. 24 с.
6. Стулов И.Х. Специфика работы с голосами эстрадных певцов. *Преподаватель XXI века*. 2017. № 2-1. С. 182–186.
7. Фоломєєва Н.А. Особливості різних методик голосоутворення та вокальних прийомів, які використовуються в процесі фахової підготовки у ННІ культури і мистецтв. *Архіваріус*. Київ : Serenity-Group, 2016. № 9 (13). С. 44–50.